Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora –Nadaljnji koraki v zvezi z inflacijo in energetskimi ukrepi ter energetska odpornost EU za bistvene gospodarske sektorje

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 349/03)

Poročevalec: **Felipe MEDINA MARTIN**

Sklep plenarne skupščine	25. 1. 2023
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	26. 6. 2023
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	12. 7. 2023
Plenarno zasedanje št.	580
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	151/1/2

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) namerava v tem mnenju oceniti vpliv energetske krize, ki sta jo povzročila pandemija COVID-19 in ruska vojna agresija na Ukrajino in ki je prizadela evropska podjetja, njihove delavce in vse evropske državljane. EESO ugotavlja, da so se v celotnem gospodarstvu pojavile mnogotere težave, kot so nesorazmerno povečanje proizvodnih stroškov, reorganizacija dobavnih verig, težave pri oskrbi s hrano in drugim blagom, podražitev naložb in izguba kupne moči evropskih gospodinjstev.

1.2 EESO izraža zaskrbljenost zaradi visoke stopnje inflacije v Evropi, do katere prihaja zaradi visokih stroškov energije in surovin, ki zvišujejo tudi cene storitev in industrijskega blaga. Inflacija v Evropi je na najvišji ravni od uvedbe eura. EESO poziva evropske institucije, naj vzpostavijo nadzorne mehanizme, na primer take, kot jih je v svojem dokumentu predlagala Evropska potrošniška organizacija (BEUC). Ti bi morali vključevati, na primer, celovito izvajanje ukrepov iz predloga uredbe Sveta, ki predvideva obsežno reformo in prilagoditev zasnove trga električne energije. EESO poziva države članice EU, naj izvajajo že sprejete akte EU, kot je sveženj za čisto energijo, ki prispeva k pospešitvi zelenega prehoda in poglabljanju notranjega trga.

1.3 EESO meni, da je zaradi velikega povečanja stroškov zaradi vojne v Ukrajini in energetske krize nujno prenoviti revidirani začasni okvir EU za krizne ukrepe. Poleg tega priporoča uporabo začasnega okvira za državno pomoč, s tem da se pomoč iz uredbe o izrednih energetskih razmerah ter mehanizma za okrevanje in odpornost uporablja za vse sektorje, ki jih je prizadela energetska kriza, s posebnim poudarkom na bistvenih sektorjih, da ne bi ogrozili sposobnosti številnih podjetij za preživetje, da bi preprečili negativen vpliv na življenjske stroške potrošnikov in da slednjim ne bi otežili možnosti vsakodnevnega dostopa do osnovnih proizvodov. Poleg tega EESO ponovno poziva k uvedbi „zlatega pravila“, ki bi omogočilo potrebne javne naložbe.

1.4 EESO meni, da bi morali načrti za zmanjšanje učinka visokih cen energije koristiti gospodinjstvom in ključnim sektorjem. Čeprav so bili v nekaterih sektorjih zabeleženi zelo visoki dobički, in sicer 26,8-odstotno povečanje v primerjavi s prejšnjim četrtletjem, so napovedi stečaja v EU dosegle indeks 113,1, kar je najvišja zabeležena raven doslej glede na indeks, ki ga je Eurostat uporabil za merjenje stopnje stečaja v EU, v primerjavi referenčnim merilom 100 iz leta 2015.

EESO poziva Komisijo in države članice, naj si med izvajanjem ukrepov za zmanjšanje obremenitev ob konicah prizadevajo za stalno oskrbo gospodinjstev in ključnih sektorjev z energijo. Evropska centralna banka ([1]) pa poudarja, da so hkrati nekatera podjetja, zlasti v energetskem sektorju, pod pretvezo inflacije povečala svoj dobiček. Dobički v tem sektorju še vedno spodbujajo inflacijo v EU in jih je treba obravnavati.

1.5 Gospodarstvo je občutilo energetsko krizo z visoko inflacijo, šibko gospodarsko rastjo, močnim pritiskom na javne finance ter kupno moč gospodinjstev in podjetij pa tudi z izgubo zunanje gospodarske konkurenčnosti. EESO na podlagi priporočil Evropske centralne banke (ECB) predlaga oblikovanje merila „zelenega trojčka“, da bi bili prihodnji ukrepi prilagojeni, ciljno usmerjeni in odporni na prehod. Z neselektivnimi cenovnimi ukrepi, kot je zgornja meja cen hrane, bi se samo še podaljšalo obdobje visoke inflacije.

1.6 Vztrajno visoka inflacija, zlasti zaradi cen energije, povzroča splošen upad kupne moči evropskih delavcev, potrošnikov in podjetij, kar vpliva na življenjske razmere številnih družin, domače povpraševanje in rast. To in nadaljevanje denarne politike zviševanja obrestnih mer negativno vpliva tudi na mnoga podjetja. EESO meni, da je socialni dialog v energetskem sektorju pomemben za iskanje ustreznih rešitev na nacionalni ravni.

1.7 EESO poziva vlade, naj v podjetjih in gospodinjstvih spodbujajo izvajanje ukrepov za varčevanje z energijo in energijsko učinkovitost, ki bodo omogočili trajno zmanjšanje povpraševanja po energiji. Zato bi bilo treba spodbujati širjenje energije iz obnovljivih virov (z uvedbo potrebnih pravnih in fiskalnih pogojev, vključno z uvedbo „zlatega pravila za naložbe“), da bi zmanjšali odvisnost od fosilnih goriv. Sedanje razmere bi bilo treba uporabiti kot vzvod za pospešitev razogljičenja gospodarstva EU. Te ukrepe bi morala spremljati jamstva, da do selitve dejavnosti ne bo prišlo, ki bi bila vezana na finančno pomoč. Čas je za potrebne naložbe (in fiskalne pogoje) v evropsko energetsko preobrazbo, da se zmanjša odvisnost od fosilnih goriv. EESO tudi meni, da bi si bilo treba prizadevati za predlagane spremembe načrta REPowerEU za racionalizacijo in pospešitev izdajanja dovoljenj za infrastrukturo za obnovljive vire energije. V zvezi s tem EESO poziva EU in države članice, naj razmislijo, kako bi lahko z dohodki od presežne energije, poslane v omrežje, omogočili vzdržne naložbe za čim večje povečanje zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov in njeno razdeljevanje, kadar se proizvede več kot za lastne potrebe. Prenovo zasnove energetskega trga bi bilo treba vključiti v dolgoročno agendo Evropske komisije, da bi preprečili prihodnje motnje v oskrbi z energijo in previsoke cene.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 Val inflacije je občutiti po vsej Evropi in jasno sta razvidni dve njegovi fazi. Prva je bilo obdobje okrevanja po omejitvi gibanja prebivalstva zaradi pandemije COVID-19. Nenadna oživitev vseh sektorjev je povzročila ozka grla v dobavnih verigah, ki so povečala stroške surovin in prevoza tovora. Med januarjem 2020 in marcem 2022 ([2]) so se surovine podražile za 101 %, prevoz tovora pa za 545 % ([3]).

2.2 Drugo fazo inflacije je februarja 2022 sprožila ruska vojna agresija na Ukrajino, ki ji je sledila vojna. Takrat je bil udarec največji za energijo in nekatere izdelke, za katere sta bili Rusija in Ukrajina glavni dobaviteljici EU: zemeljski plin, pšenica, sončnično olje in gnojila. Med februarjem in aprilom 2022 so se cene teh proizvodov zvišale za 18,6 %, 16,8 %, 38,6 % in 16,7 % ([4]). Pozneje so se ti stroški omejili, čeprav je bil indeks cen surovin MDS še marca 2023 za 40,9 % višji kot januarja 2020, stroškov prevoza tovora pa za 3,6 % višji.

2.3 Ti dogodki so vplivali na inflacijo v svetovnem in evropskem gospodarstvu. Medletna stopnja rasti harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin v euroobmočju (HICP) ([5]) je oktobra dosegla 11,5 % (Eurostat). Tako visoke vrednosti niso bile dosežene že od prejšnjega stoletja in čeprav so se v zadnjih mesecih nekoliko umirile (marca 2023 je bila stopnja

([1]) Študija ECB o inflaciji, 2023.
([2]) Indeks cen surovin MDS. Na voljo na https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices.
([3]) Freightos Baltic Index. Na voljo na https://fbx.freightos.com/.
([4]) Indeks cen surovin MDS. Na voljo na https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices.
([5]) Eurostat. Na voljo na https://ec.europa.eu/eurostat.

8,3 %), jih je zelo težko znižati. Da cenovni šok ne bo kratkotrajen, kot je sprva kazalo, dokazuje osnovna inflacija (brez energentov), ki v večjem delu Evrope narašča. To lahko pomeni, da denarna politika, ki jo je uvedla ECB, ne prinaša pričakovanih rezultatov.

3. **Učinek inflacije na evropsko gospodarstvo**

3.1 EESO ugotavlja, da so se gospodarski obeti po ruski invaziji na Ukrajino februarja 2022 poslabšali. Po napovedih naj bi se gospodarski trend ([6]) v prihodnjih letih upočasnil v primerjavi z letom 2022, čeprav se te napovedi iz meseca v mesec izboljšujejo. Če je Evropska komisija pozimi ocenila, da bo rast BDP za celotno EU znašala 0,8 % v letu 2023 in skromnih 1,6 % v letu 2024, se je v nedavni pomladanski napovedi ta delež povečal na 1,0 % oziroma 1,7 %. Hkrati naj bi se inflacija postopoma zmanjševala, čeprav počasneje, kot je bilo prvotno pričakovano (9,2 % v letu 2022, 6,7 % v letu 2023, 3,1 % v letu 2024). Trg dela bo zaznamovala nizka rast, javni dolg pa narašča, med drugim zaradi hitrega zvišanja obrestnih mer ECB, ki bo v večini držav povzročilo pritisk na proračun.

3.2 Visoka inflacija najbolj prizadene 96,5 milijona Evropejcev, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. 41 % anketirancev raziskave Eurobarometer navaja cene, inflacijo in življenjske stroške med največjimi težavami, s katerimi se sooča njihova država, pred zdravjem (32 %) in gospodarskimi razmerami (19 %).

3.3 EU je zaradi sprejetih političnih odločitev doživela skoraj popolno ukinitev oskrbe s plinom iz Rusije, skoraj polovico držav članic pa je prizadelo manjše ali večje zmanjšanje dobave. Naraščajoča inflacija in cene osnovnih proizvodov, pomanjkanje delovne sile in motnje v svetovnih dobavnih verigah slabo vplivajo na evropske prehranske in neprehranske dobavne verige. Glede na gospodarske obete OECD naj bi se svetovna rast v letu 2023 močno upočasnila, in sicer na približno 2,2 %.

3.4 Po podatkih Evropske centralne banke je zvišanje cen energentov razlog za dve tretjini rasti inflacije v euroobmočju; po podatkih Komisije so se stopnje dobička v energetskem sektorju med letoma 2019 in 2022 povečale za 54 %, plače pa le za 6 %. Splošen upad kupne moči evropskih delavcev, potrošnikov in podjetij negativno vpliva na življenjske pogoje mnogih družin, poleg tega pa bi lahko, če ne bodo sprejeti popravni ukrepi, zmanjšal domače povpraševanje in rast, s tem pa škodljivo vplival še na druge gospodarske panoge. Vse to je med drugim tudi posledica nadaljevanja denarne politike višanja obrestnih mer. EESO meni, da je socialni dialog v energetskem sektorju pomemben za iskanje ustreznih rešitev na nacionalni ravni.

3.5 Medtem ko so se cene življenjskih potrebščin v Evropi na splošno zvišale, je bil trend pri plačah manj nestanoviten, zaradi česar se je zmanjšala kupna moč evropskih državljanov, zlasti najbolj ranljivih, ki nimajo sredstev, da bi se zaščitili pred inflacijo. Dejansko so spremembe v vedenju potrošnikov že opazne zaradi izgube kupne moči gospodinjstev, ki se soočajo z velikimi krizami na področju življenjskih stroškov zaradi zvišanja računov za energijo in učinka inflacije. Instrumenti, ki jih države članice uporabljajo za zaščito ranljivih gospodinjskih odjemalcev, se zelo razlikujejo in v nekaterih primerih je lahko njihova učinkovitost omejena. Evropska komisija bi morala razmisliti o minimalnih standardih, ki bi jih morali regulativni organi in oblikovalci politik uporabljati za zaščito in podporo ranljivih gospodinjskih odjemalcev.

3.6 Med sektorji, ki so najbolj prizadeti zaradi skupnega učinka pandemije in vojne, je proizvodnja hrane – kmetijstvo, živinoreja in živilska industrija – ter njena distribucija končnemu potrošniku. Bližina vojne in njen vpliv na energetske trge in trge surovin povzročata razlike v cenah kmetijskih proizvodov med Evropo in mednarodnimi trgi, na katerih so se evropske cene najbolj zvišale. Tako je po podatkih mesečne preglednice cen osnovnih proizvodov (*Commodity price dashboard*) od aprila 2023 stopnja rasti cen za večino evropskih kmetijskih proizvodov višja od svetovne rasti cen, zlasti za mesne izdelke. To gibanje ima tri pomembne učinke. Prvi je, da se evropsko prebivalstvo bolj spopada z inflacijo na področju osnovnih proizvodov. Drugi je ta, da evropska živila izgubljajo mednarodno konkurenčnost. Tretji pa, da so se cene, ki jih ponujajo kmetje, zvišale zaradi višjih proizvodnih stroškov.

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/spring-2023-economic-forecast-improved-outlook-amid-persistent-challenges_sl

3.7 Ruska vojna agresija proti Ukrajini je povzročila velike izzive v verigi preskrbe s hrano, ki presegajo spiralo stroškov energije: višje cene ključnih vložkov (krma, gnojila) in pomanjkanje nekaterih proizvodov (npr. rastlinskih olj), potrebnih za ohranitev popolnoma delujoče dobavne verige. Verižni učinek naraščajočih stroškov vodi do odločitev za zmanjšanje proizvodnje gnojil, kar bo dodatno dvignilo cene. Suše poleti 2022 in do zdaj v letu 2023 po vsej Evropi zmanjšujejo razpoložljivo ponudbo in povzročajo velik pritisk na cene.

3.8 Nekateri ključni sektorji, s svojimi podjetji in delavci, ki ne glede na razmere ne morejo ustaviti poslovanja, se soočajo z dvojnim bremenom: manj je potrošnikov, ki so pripravljeni plačati, stroški pa naraščajo, zlasti z vrtoglavimi računi za energijo. Podjetja so večinoma skušala zajeziti višanje stroškov, da bi potrošnikom zagotovila konkurenčne cene, zdaj pa se bojijo potrošniške krize (Hidalgo, M., 2023 ([7]); Eurocommerce, 2023). Španska vlada je nedavno v svojem prvem poročilu o observatoriju za marže objavila ([8]), da so se marže v prehranski verigi od leta 2021 zmanjšale za 25 %, tako da je jasno, da je gibanje stopenj dobička zelo različno.

Evropska centralna banka ([9]) pa poudarja, da so hkrati nekatera podjetja, zlasti v energetskem sektorju, pod pretvezo inflacije povečala svoj dobiček. Dobički v tem sektorju so še naprej spodbujali inflacijo v EU in jih je treba obravnavati.

3.9 Španska centralna banka ([10]) omenja zelo pozitivne učinke t. i. „iberijske izjeme“ ali „iberijskega mehanizma“ na oblikovanje cen na trgu električne energije. Obravnava tudi pozitivne, čeprav bolj omejene učinke zmanjšanja DDV na cene hrane in goriva, in dodaja, da bi bil ta ukrep cenejši, če bi bil usmerjen na pomoč družinam z nižjimi dohodki. Španska centralna banka omenja tudi pozitivne učinke povečanja medsektorskih minimalnih plač, pokojnin in minimalnega ključnega dohodka, ki ga je sprejela španska vlada in je ublažilo posledice inflacije za gospodinjstva z nižjimi dohodki.

4. **Vpliv zvišanja stroškov energije na donosnost evropskih podjetij**

4.1 Veleprodajne cene električne energije in plina so se od začetka leta 2021 zvišale tako, da so bile tudi do petnajstkrat višje, kar ima hude posledice za potrošnike in podjetja. Evropske vlade so se na to odzvale z izvajanjem sklopa politik. Ena od teh je namenjena blažitvi vpliva zvišanja stroškov na potrošnike in podjetja. Drugi ukrepi so namenjeni stabilizaciji in znižanju veleprodajnih cen ter energetski varnosti. EESO poziva Evropsko komisijo in države članice, naj v skladu z mnenjem TEN/793 ([11]) izvedejo celovito reformo zasnove trga električne energije in sistema izračunavanja cen električne energije.

4.2 Cene energije se zelo različno odražajo v stroških podjetij: prvič, s stroški lastne oskrbe z električno energijo, drugič, posredno z vplivom na preostalo dobavno verigo in, tretjič, s finančnimi posledicami, ki lahko iz tega izhajajo. Španska centralna banka je pomladi 2022 objavila predhodno študijo ([12]), v kateri je bilo na primer ocenjeno, da bi skupno 25-odstotno povečanje stroškov energije za podjetja povzročilo 1,6-odstotno zmanjšanje njihove bruto dodane vrednosti v letu 2023. Vendar je to povprečni učinek; ugotovljeno je bilo, da so nekateri sektorji bolj prizadeti kot drugi – največ koristi imata naftna industrija in industrija zemeljskega plina – najbolj prizadete panoge pa so ribištvo in akvakultura, kopenski promet, pomorski promet in promet po celinskih plovnih poteh, trgovina in popravila motornih vozil, kmetijstvo in živinoreja, izobraževanje, zračni promet, nepremičninske dejavnosti, koksarne in rafinerije nafte, zdravstvene storitve ter socialne in gostinske storitve. Nekateri od teh sektorjev so se med pandemijo izkazali kot pomembni za nemoteno delovanje gospodarstva EU. Številni najbolj prizadeti sektorji v svoji proizvodni dejavnosti niso intenzivni uporabniki električne energije, so pa veliki potrošniki.

([7]) *Margins and profits of Spanish food retailers in 2022* (Marže in dobiček španskih trgovcev z živili na drobno v letu 2022).
([8]) OME Informe Trimestral 2023T3 (bde.es).
([9]) Študija ECB o inflaciji, 2023.
([10]) https://www.bde.es/f/webbe/SES/Secciones/Publicaciones/PublicacionesAnuales/InformesAnuales/22/Files/InfAnual_2022_En.pdf
([11]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2019/943 in (EU) 2019/942 ter direktiv (EU) 2018/2001 in (EU) 2019/944 za izboljšanje zasnove trga električne energije v Uniji (COM(2023) 148 final — 2023/0077 (COD)) (UL C 293, 18.8.2023, str. 112).
([12]) Na voljo na https://www.bde.es/f/webbde/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/InformesEstabilidadFinancera/22/IEF_2022_1_Rec1_4.pdf.

4.3 Poleg neposrednega in posrednega vpliva na bruto dodano vrednost podjetij (marže) obstaja še en način večanja finančne ranljivosti. V poročilu španske centralne banke so navedeni najbolj prizadeti sektorji. V skupini posebej ranljivih sektorjev, ki niso bili le prezadolženi, ampak bodo v letu 2023 imeli tudi negativno donosnost, so: prodaja in popravila motornih vozil; kopenski prevoz in cevovodni transport; ribolov in akvakultura; kmetijstvo in živinoreja; proizvodnja tekstila, oblačil, usnjenih izdelkov in obutve.

4.4 Ko se bodo skupne zaloge zemeljskega plina v Evropi zmanjšale – zaloga je maja 2023 obsegala 68 % celotne zmogljivost ([13]) – se bomo soočili z dodatnimi izzivi pri upravljanju energetske politike. Razlika med količinami, ki so bile nekoč dobavljene iz Rusije, in alternativnimi dobavitelji še ni odpravljena, zato je malo verjetno, da bi se cene v kratkem znižale. Povpraševanje se je občutno zmanjšalo. Visoke cene energije zmanjšujejo konkurenčnost naše industrije in dobavnih verig, kar spodbuja izvajanje dejavnosti zunaj EU, s čimer se zmanjšuje strateška neodvisnost bloka. Ogrožajo tudi gospodinjstva, zlasti najbolj ranljiva, in povečujejo delež revnih ljudi in ljudi, ki jim grozi revščina. Ta trend se bo nadaljeval vsaj do leta 2024 ([14]). Za odpravo teh težav EESO priporoča vrsto ukrepov, med drugim lokacijska jamstva, povezana s finančno podporo, dodatne ukrepe za varčevanje z energijo in energijsko učinkovitost, da bi podjetja zmanjšala povpraševanje, ter obsežne naložbe in nujne fiskalne okvirne pogoje za širitev proizvodnje energije iz obnovljivih virov, da se zmanjša odvisnost od fosilnih goriv.

4.5 Vrtoglavi stroški energije vse bolj ogrožajo obstoj številnih podjetij in gospodinjstev. Čeprav je bila zima razmeroma topla, ne moremo vedno računati na ugodne okoljske razmere. Zato je treba na tem področju sprejeti posebne ukrepe za zaščito posebej ranljivih gospodinjstev.

4.6 Ogromno in velikokrat nepredvidljivo povečanje poslovnih stroškov za podjetja ter nepripravljenost potrošnikov, da bi trošili, včasih lahko pripelje celo do nujne preselitve dejavnosti. Tega pa ne morejo narediti podjetja, ki nudijo bistvene storitve za stranke in preostali del dobavne verige in ki ne morejo preprosto ustaviti poslovanja zaradi zvišanja cen energije.

4.7 Številni sektorji in njihovi zaposleni so med pandemijo COVID-19 šteli za bistvene, kar pa se v sedanji energetski krizi ni zgodilo. Države članice mnogim od teh sektorjev do zdaj niso dajale posebne podpore. Podjetja teh sektorjev in njihovi zaposleni so si prizadevali ščititi potrošnike pred lastnimi maržami, težko jim je namreč na stranke prenašati vse stroške astronomskega povečanja stroškov za energijo. Takšno stanje ne sme dolgo trajati. EESO prav tako meni, da vlade ljudi ne ščitijo enako močno kot med pandemijo.

4.8 Številna podjetja vlagajo v zmanjšanje porabe energije in večanje zmogljivosti za dostop do obnovljivih virov energije. EESO meni, da lahko podjetja delujejo tudi kot pospeševalci elektrifikacije prometa in nadomeščanja plina za ogrevanje ter imajo ključno vlogo pri energetskem prehodu in ciljih EU glede obnovljivih virov energije do leta 2030. To pa zahteva ugoden regulativni okvir, izdajanje dovoljenj in boj proti odvračilnim cenovnim dejavnikom za proizvodnjo več energije.

4.9 EESO poudarja, da je treba obveznosti iz načrta REPowerEU in energijsko učinkovitost stavb uskladiti s podporo in zmožnostjo upravljavcev, da krijejo stroške znatnih naložb, ki so za to potrebne. Ti ukrepi bodo pomembni za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, vendar morajo biti obveznosti povezane z razpoložljivostjo javnega in zasebnega financiranja. Preoblikovanje energetskega trga bi bilo treba vključiti v dolgoročno agendo Evropske komisije, da bi preprečili prihodnje motnje v oskrbi z energijo in previsoke cene, razmisliti pa bi bilo treba tudi o usposabljanju delovne sile, ki bo v tem sektorju zaposlena.

([13]) Podatki so na voljo na https://agsi.gie.eu/data-overview/eu.

([14]) EIU (2023): *Energy crisis will erode Europe's competitiveness in 2023* (Energetska kriza bo leta 2023 zmanjšala konkurenčnost Evrope). Na voljo na https://www.eiu.com/n/energy-crisis-will-erode-europe-competitiveness-in-2023/.

EESO prav tako meni, da bi morala oba programa odražati tudi praktične vidike razpoložljivosti opreme in usposobljene delovne sile v primeru obveznosti nameščanja hitrih polnilnih postaj za vozila ali infrastrukture za alternativna goriva. Poskrbeti je treba, da se sredstva, ki bodo na voljo na podlagi novih predlogov, uporabijo za pravočasno izvedbo tega prehoda.

V Bruslju, 12. julija 2023

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Oliver RÖPKE